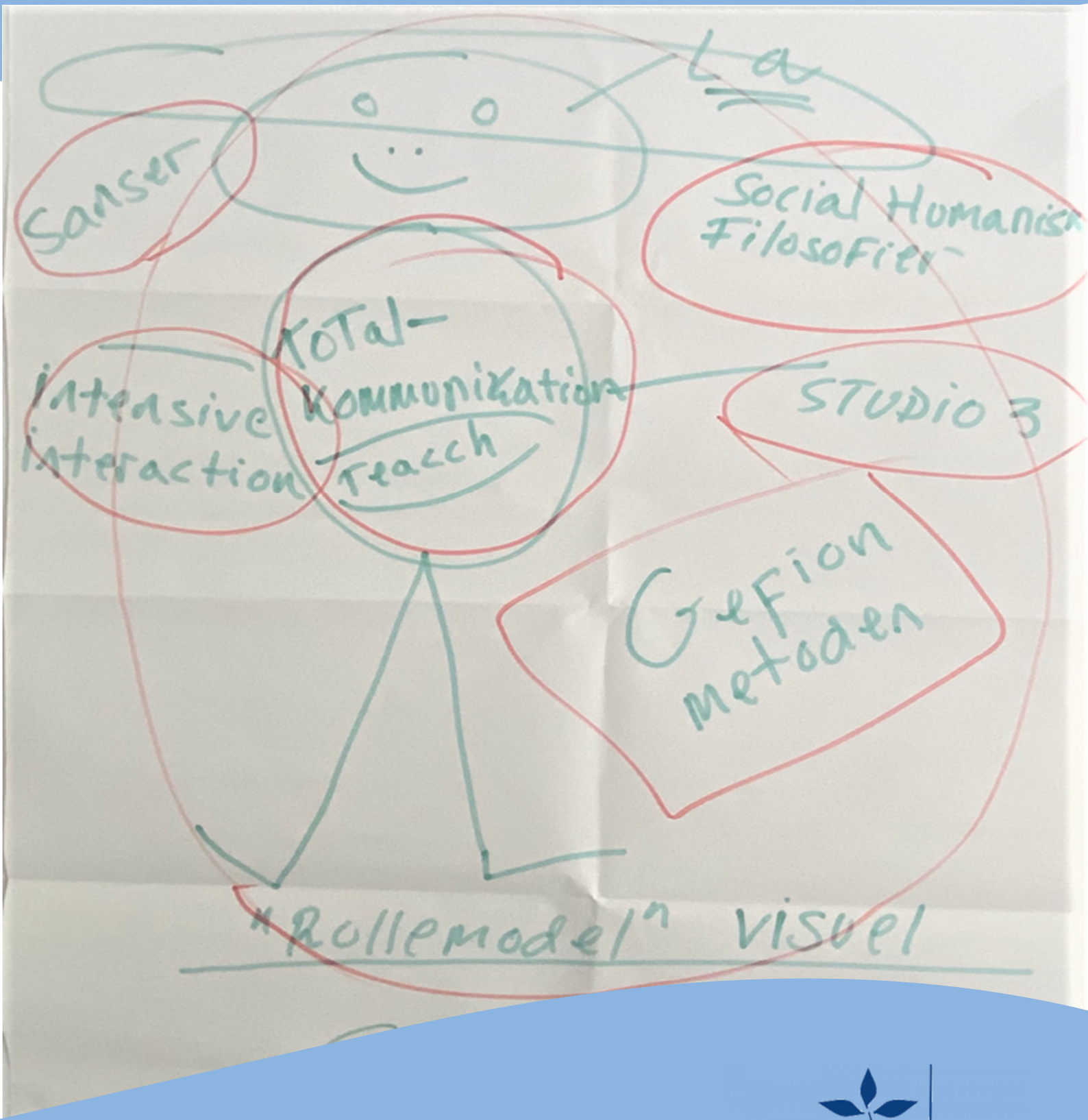
Gefionmetodikken

Autonomistøttende Autismepædagogik

Dag- og Botilbud Gefion
Rudersdal Kommune

Indholdsfortegnelse

Autonomistøttende autismepædagogik.....1
Forebyggelse 2
Struktureret Autisme Pædagogik (SAP) 3
Struktureret Visualiseret Pædagogik 4
ASK - Alternativ Supplerende Kommunikation 5
Håndtering 6
Low Arousal 7
Studio 3.....8
Forandring og læring 10
Intensive Interaction.....10
ASF og Sanseperception.....12
Taktilstimulering og træning.....14
Mindset på Gefion.....16
Introduktion. 16
Litteraturliste 17
Tidsskrifter & Artikler.....18
Kildehenvisning.....19

RUDERSDAL KOMMUNE

Autonomistøttende autismepædagogik

Gefion er et Dag- og Botilbud for mennesker med autismespektrumforstyrrelser (ASF) og svære psykiske funktionsnedsættelser. De mennesker, der bor her, har brug for omfattende støtte i alle livets sammenhænge.

Gefions kerneopgave blev formuleret i 2012 som *"en faglig praksis der støtter og respekterer borgernes individualitet, udvikling og selvbestemmelse".*

Gefionmetodikken er sammensat og inspireret af flere teoretiske metoder. Metodikken er Gefions egen fortolkning af disse metoder. Metodikken hjælper til at gøre teoretiske tanker anvendelige i praksis i forhold til Gefions målgruppe.

Metodikken har sit udkomme af Gefions praksis målrettet de mennesker, der bor på og bruger det særlige sted Gefion.

- Struktureret autismepædagogik
- Struktureret, visualiseret pædagogik
- ASK (Alternativ supplerende Kommunikation)

- Low Arousal
- Studio 3
- Intensive Interaction
- Sanseintegration

Gefionmetodikken har sin oprindelse i hverdagens dokumentation og analyse af denne over et tiår samt opsamling af viden på baggrund af observationer, supervision, VISO-anbefalinger, statusnotater og handleplaner, dialog og sparring med praktikkere igennem tiden, i fora og enkeltvis omkring borgerne i Dag- og Botilbud Gefion.

Metodikken udspringer af **"alt det vi går og gør!"**.

Gefion-metoden hviler på et socialhumanistisk menneskesyn og relaterer sig til forskellige filosofier, tænkere og teoretikere fra Andrew McDonnell, Olga Bogdashina, Bo Hejlskov Elven til Søren Kirkegaard.

Medarbejdere ansat på Dag- og Botilbud Gefion gennemgår ved deres ansættelse et onboarding- og kursusforløb, hvori indgår uddannelse og læring om rammer, vilkår og værdier. Lov om indgreb i selvbestemmelsesretten, medicingivning, oplæring i databeskyttelse, omsorg og sundhedspleje samt et intensivt forløb om autismespektrumforstyrrelser, etik, handicapforståelse og menneskesyn.
Når medarbejderen har været igennem kursusforløbet, anser og betragter vi medarbejderen som værende klædt på til opgaven som omsorgsperson ved Dag- og Botilbud Gefion. Det betyder, at man, når man tager arbejde på Gefion, går ind i et arbejde med en etisk fordring. Man går ind i en etisk profession.
Man har som ansat på Gefion valgt at tage etisk ansvar for at sikre borgerne trivsel, selvbestemmelse og en værdig tilværelse.
Derfor er vores faglige grundlag vigtigt, for det hjælper os med at støtte mennesker med ASF. Vi har derfor udarbejdet Gefionmetodikken, som danner grundlaget for den måde, der på Gefion arbejdes på.

Gefions pædagogiske arbejde anskues i tre faser. *Forebyggelse*, *håndtering* og *forandring*.

Forebyggelse

Mennesker i Gefions målgruppe har et udpræget behov for struktur og forudsigelighed. For disse mennesker kan det være svært at overskue hverdagen, og hvis de mister overblikket, bliver de utrygge, de kan miste kontrollen og gå i kaos.
Det er vores fornemste opgave at støtte disse mennesker, så de bevarer selvkontrollen og kan trives i en tryg hverdag og en værdig tilværelse.
Vi tager udgangspunkt i en række metoder, der skaber og vedligeholder struktur. Formålet med disse metoder er at skabe en tryg og forudsigelig ramme, uden at rammen bliver rigid. Vi skal nemlig også sikre disse menneskers ret til selvbestemmelse. Denne ret sikrer vi ved at skabe rammer, der er trygge og forudsigelige, men fleksible, så det enkelte menneske har mulighed for at sige til og fra i en verden, der er tilpasset og overskuelig for den enkelte.

Pædagogiske principper:

Det enkelte menneske har krav på at blive mødt med respekt og værdighed.

Det enkelte menneske har ret til at være den, det er.

Følelser smitter. Bring det gode, rolige mindset i anvendelse.

Den, der tager ansvar, kan påvirke.

Struktureret Autisme Pædagogik (SAP)

Alle borgere og brugere på Dag- og Botilbud Gefion understøttes af en døgnrytmeplan. Det er omsorgspersonalets arbejdsredskab, og den fortæller hvor hvornår, og hvad dagen bringer fra morgen- til aften. Døgnrytmeplanen er en afstemt tidsplan for dagen, der medvirker til forudsigelighed, begreb om varighed og det, der kommer efter. Den anskueliggør også, hvornår borgeren er i aktivitets- og samværstilbud § 104, og hvornår borgeren er i sit botilbud § 108.

Borgernes og brugernes døgnrytmeplaner understøttes af individuelt udfærdigede zig-zag skemaer, der fortæller fagpersonalet, hvordan samarbejdet med borgeren håndteres så sanseforstyrrelser, stresspåvirkning og frustration imødegås.

SAP er kendetegnet ved organisering af fagpersonalets forberedelse, arbejdsgange og opgaver.

Billedet lånt fra Google 2021

Dag- og Botilbud Gefion understøtter SAP ved at være en velorganiseret organisation, der via gennemsigtighed, meningsfuld arbejdstilrettelæggelse og planlægning af aktiviteter understøtter forudsigelighed for borger og bruger.

SAP imødekommer forskellige støttebehov sådan, at borgere og brugere kan indgå i matchende sociale konstellationer i husene og i vores aktivitetstilbud.

SAP medvirker til at skabe fælles fagsprog og forholdemåde hos fagpersonalet. SAP er vores kerneredskab i bestræbelserne for at møde borgere og brugere med ensartethed og genkendelighed.

Struktureret Visualiseret Pædagogik

At forstå og blive forstået

Indenfor struktureret, visualiseret pædagogik er vi inspireret af TEACCH.

Formålet med Struktureret, Visualiseret Autismepædagogik er at skabe selvstændighed hos borgere med autisme og kommunikationshandicap gennem visuel kommunikation i form af et dagsskema, arbejdssystemer og visuelle instruktioner tilpasset den enkelte borger. For at udarbejde disse visuelle hjælpemidler kan vi anvende assessments. Der findes forskellige formelle assessments, såsom ComFor-testen. Indenfor Struktureret, Visualiseret Autismepædagogik anvender vi uformelle assessments til at undersøge, hvordan den enkelte borger arbejder med en specifik opgave. På den måde afdækker vi i hvilket omfang, borgeren mestrer opgaven og hvilken form for støtte, der er behov for. På den baggrund kan vi lave det korrekte arbejdssystem og den nødvendige visuelle instruktion specifikt til den borger i lige netop denne opgave.

Mennesker i vores målgruppe har forskellige grader af kommunikationshandicap og har oftest store udfordringer med det talte sprog. Med Struktureret, Visualiseret Pædagogik bruger vi menneskets evne til at opfatte den visuelle gengivelse i form af billeder, tegninger, piktogrammer og konkreter.
Når vi kommunikerer med det talte ord, forsvinder det sagte ligeså hurtigt, som det er sagt. Når vi bruger billeder eller genstande, er repræsentationen af det sagte til stede ligeså længe, som der er behov for den.
På baggrund af dette princip, skaber vi struktur gengivet visuelt til brug for forudsigelighed. Hvad skal ske, hvor og hvor længe, og hvad skal ske derefter?

Medarbejderen er på forkant med det, dagen skal bringe for borgeren. Medarbejderen forbereder skema forud eller sammen med borgeren. Medarbejderen tager ansvar for at fjerne det, der ikke er mere. Enten selvstændigt eller sammen med borgeren.
Medarbejderen forstår at gøre den konkrete skema-planlægning fleksibel og afstemt med borgeren. Systemet og strukturen letter hverdagen for borgeren og må ikke være et system for systemets skyld.

Struktureret, Visualiseret Autismepædagogik er en inddragende og holistisk forholdemåde, der hviler på tanken om, at alle videnspersoner skal medvirke til udvikling og læring for borgeren.
Struktureret, Visualiseret Autismepædagogik er tænkt som en metodik, der kompenserer for handicappet og støtter det gode liv med autisme.

ASK - Alternativ Supplerende Kommunikation

Alle mennesker kommunikerer. Men et menneske, der ikke kan tale, kommunikerer på andre måder. Måderne kan være utilstrækkelige, så personen bliver begrænset fx til kun at kunne gøre sig forståelig i konkrete situationer og i forhold til enkelte nære kommunikationspartnere. Måderne kan også være uhensigtsmæssige, hvor fx udadreagerende eller selvdestruktiv adfærd kan udtrykke frustration og afmagt, når kommunikation mislykkes. Nogle forstår almindelig tale, men har svært ved selv at udtrykke sig, så andre kan forstå dem. Andre har svært ved både at tale, kombinere udtryk og forstå, hvad de andre siger.
ASK-redskaber omfatter nogle af de ovennævnte metoder, hvor vi forholder os til total kommunikation som et kernebegreb indenfor kommunikation. Det vil sige, at vi vægter samspillet med mennesket, hvilket er en central del af vores praksis særligt, når mange af borgerne benytter sig af nonverbal kommunikation. Det fordrer, at vi afdækker det enkelte menneskes egen særprægede kommunikationsform og hvilke alternative redskaber fx piktogrammer eller tegn til tale, der kan understøtte den anvendte kommunikation.

Kommunikation har selvfølgelig mange former og formål, men generelt set tænkes kommunikation ind som et begreb, der involverer mindst to parter en afsender og en modtager samt et budskab, der skal videreformidles og bearbejdes.

Det er et menneskeligt behov og indgår som et hovedelement i det gensidige samspil og udveksling af meninger. Dette er oftest fremhævet og indgår i målsætningsarbejdet for den enkelte borger i relation til handleplaner mm. Borgeren skal kunne forstå og gøre sig forstået, så der skabes forudselighed og trivsel.

ASK- redskaber er med til at sikre, at borgeren får mulighed for at udtrykke sine behov, og at samtalepartneren kan kommunikere et budskab til borgeren. Ifølge Olga Bogdashina har mennesker med ASF en anderledes måde at percipere verden på og et andet sprogligt system end det neurotypiske menneske. Hun begrunder dette med, at nonverbalt sprog (omfatter nonverbale symboler) udvikles på baggrund af interaktion med objekter og mennesker på et sensorisk niveau. De ord, der evt. bliver koblet på disse, har en helt bestemt betydning og individuel opfattelse. Hun forklarer, at mennesker med ASF, der er nonverbale, udvikler sprog ud fra en eller flere dominante sanser. For personalet kan det sammenlignes med at lære et fremmedsprog, hvor vi er nødt til at have en forståelse for modersmålet, herunder kontekst og opbygning, før vi kan omformulere og oversætte til det nye sprog. Bogdashina inddrager elementer fra forskning samt førstehåndserfaringer fra mennesker med ASF som evidens, der viser, at mennesker med ASF benytter andre sensoriske modaliteter ifm. tænkning/kognition.

Håndtering

Selvom vi arbejder for at forebygge, at borger taber selvkontrollen, er vi nødt til at forberede os på at kunne håndtere tabet af kontrol. De metoder, vi anvender indenfor håndtering af affektudbrud, indeholder også elementer, hvor fokus er på forebyggelse. Selvom et affektudbrud tilsyneladende kan komme som et lyn fra en klar himmel, er der oftest tale om en gradvis eskalering i belastningsfaktorer, og det at kunne aflæse de tidlige tegn på stigende affekt er afgørende.

Pædagogiske principper:

Mennesker, som kan opføre sig ordentligt, gør det.
Vi tager ansvar for borgerens adfærd og reaktioner.
Pædagogikken har som mål, at borgeren har kontrol over sig selv.
Kravtilpas- alle har ret til at sige nej!
Ro på. Hold afstand. Se væk. Begræns øjenkontakt.
Det er lettere at bevare kontrollen, hvis man er sammen med nogen, man har tillid til!
Sænk stemme og toneleje. Tal begrænset og roligt.
Hold afstand. Sid hellere ned end stå op. Gå, ikke løbe.
Hav en afslappet muskelkontrol, sænk skuldrene.
Vend siden til.
Afled og motiver. Alle har ret til at sige nej.
Træk dig. Alle har behov for en udvej.

Low Arousal

Det positive mindset og den afstemte pædagogik

Low Arousal handler i Gefions perspektiv om, hvordan fagpersonen forholder sig til og relaterer sig til Gefions definerede kerneopgave – altså måden, vi som fagpersoner tænker om den på!
Kerneopgaven som den er formuleret i 2012:

En faglig praksis der støtter og respekterer borgernes individualitet, udvikling og selvbestemmelse.

Hver dag er en god dag. Gode dage kan godt være udfordrende dage, og på Gefion forekommer voldsomme episoder.
Mennesker med autisme har qua deres handicap grundlæggende belastningsfaktorer. Som praktikere kan vi arbejde konstruktivt med de situationsbestemte belastningsfaktorer alene ved den måde, vi tænker og handler på.

Vort fokus er på alt det gode, og vor forholdemåde i praksis er værdig, støttende, respektfuld, afstemt og guidende.
Vi ved, at følelser smitter, og vi medarbejdere bringer den gode smitte, vores ro og venlighed med ind i vores arbejdsdag. Vi tilpasser dagens krav og vilkår til det sted, hvor borgeren er i dag gennem vore observationer og ved vort nærvær. For at kunne gøre det må omsorgsmedarbejderen være parat til at justere sine forventninger til dagen.
Hvor er borgeren i dag? Hvad kan præsteres, og hvad kan præsenteres for borgeren? Der mødes vi, -sammen.

Når vi beslutter os for at tage ansvar for borgeren, får vi muligheden for at påvirke borgeren positivt.
Vi undgår derfor at lægge ansvaret hos borgeren med indstillinger som, ”borgeren prøver grænser af” eller ”borgeren gider ikke”. I stedet antager vi, at ”borgeren har en årsag til at gøre, som borgeren gør”, og ”borgeren gør sit bedste”.
Vi moraliserer ikke. Acceptér, at mennesker og normer er forskellige.
Du behøver ikke at forstå for at kunne støtte det, du ikke forstår.

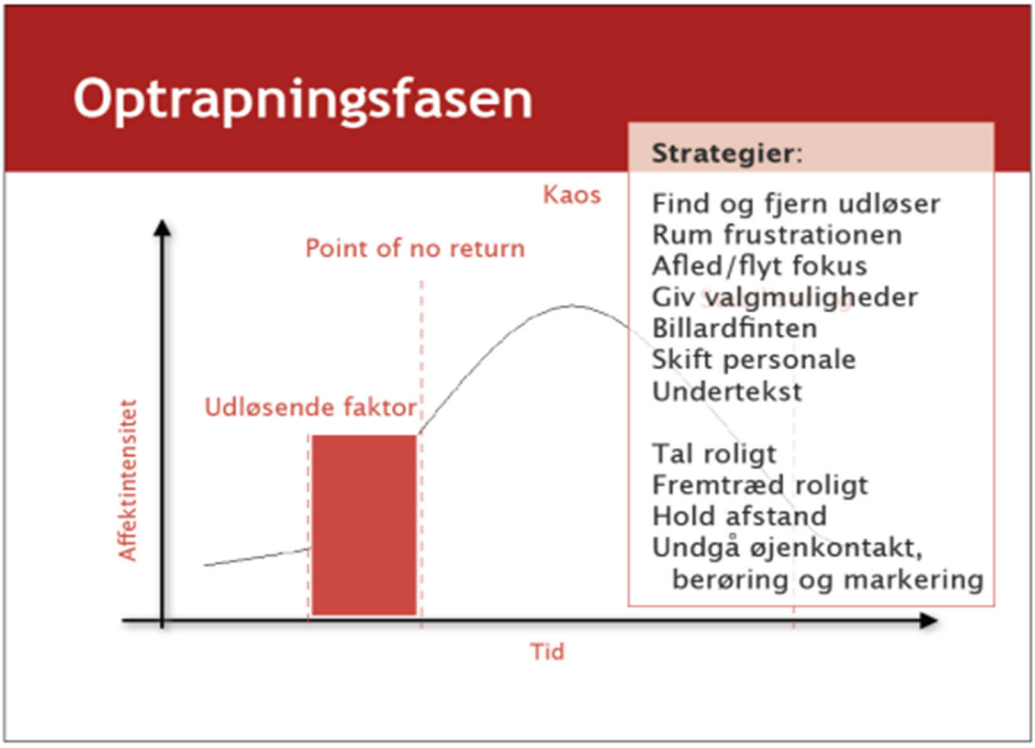
Når en borger har mistet kontrollen og er i kaos, er det vigtigt at omsorgsmedarbejderen bevarer roen og tager ansvar for at hjælpe borgeren tilbage i kontrol.

Studio 3

Den ikke konfronterende tilgang fortæller hvor, hvornår, og hvordan medarbejderen kan skærme sig selv, samt hvorledes medarbejderen ved sin fysiske tilstedeværelse kan medvirke til at forebygge stress og frustration gennem sin forholdemåde i samværet med borgeren.
Studio 3 er en forebyggende forholdemåde, når borgeren har svært ved at finde sin egen selvkontrol. Via en rolig og afstemt tilgang lader medarbejderen borgeren ”smitte” ved at udstråle ro og tryghed og give selvkontrol, når noget er svært for borgeren, når borgerens arousal situationsbestemt vækkes uhensigtsmæssigt. Når borgeren har svært ved at rumme sig selv.

Studio 3 er også en handlingsorienteret tilgang ved udadreagerende adfærd i forhold til omgivelserne og andre borgere, eller når medarbejderne oplever voldsomme episoder. Gennem Studio 3 lærer vi, hvordan håndtering af mindsteindgriben kan ske ved en, for borgeren, skånsom, kortvarig og værdig metodik.
Studio 3 lærer medarbejderen, hvordan det er muligt i en fastlåst eller fastholdt situation at frigøre sig skånsomt fra borgerens tag i tøj, arme eller hår.
Studio 3 lærer os at falde i med tapetet, ikke at optræde forstyrrende, ikke at fremstå truende, ikke at fylde i rummet, at lade vores mimik og øjenkontakt passe til situationen og give plads samt holde afstand på dage, hvor borgeren har det svært.
Vi dokumenterer på adfærd og trivsel ud fra trafiklysmetoden, hvor vi i vores dokumentation sætter farve på den adfærd og trivsel, vi møder, objektivt i forhold til de øjne, der ser, og i forhold til den trivselsvurdering, vi har udarbejdet. I vor læsning af dokumentation læser vi altid bagud for at kunne afstemme forud.

Forebyggelse, håndtering og forandring. Alting skal være i proportion til det, du ønsker at opnå. Sænk kravene. Håndter skånsomt og med mindst mulig indgriben i menneskets selvbestemmelse.

Stress barometer lånt af Bo Hjelskov

Forandring og læring

Vores viden om autisme er begrænset. Det eneste, vi ved med sikkerhed, er, at der er meget at lære endnu. Det betyder, at vi skal være opmærksomme på den videnskabelige udvikling, der sker indenfor feltet og være parate til at tage nye metoder i brug, når de kan gøre en forskel for vores borgere.
Men måske er det endnu vigtigere at forholde sig til den læring, vi skal skabe for os selv hver eneste dag.

Intensive Interaction

I Intensive Interaction arbejder vi med den kommunikation, vi lærer, inden vi lærer at tale. Det er essentielt for vores målgruppe, fordi de har forskellige grader af kommunikationshandicap, som gør, at deres sproglige færdigheder ikke er udviklet på samme måde som hos neurotypikere. Det betyder, at omsorgsmedarbejderen gennem den definitionsmagt, der ligger i at være sprogligt overlegen, kommer til at være styrende for det kommunikative samvær; oftest i form af anvisninger der skal hjælpe borgeren til at opretholde sin daglige struktur. I Intensive Interaction lægger vi initiativet over til borgeren, så borgeren får mulighed for at opleve, at ”jeg kan også tale og blive hørt.” Vi har fokus på den kommunikation, vi lærer, inden vi lærer at tale, fordi der for et menneske med kommunikationshandicap ofte er et hul i den tidlige sproglige udvikling. Resten af verden omkring borgeren er gået hurtigere frem og har fokuseret på det stadie, som borgeren burde være i, fremfor der, hvor borgeren rent faktisk er.
Metoden er eksplorativ i sin natur, fordi vi ikke må tage initiativet fra borgeren. Vi skal afvente borgerens initiativ og besvare det, så kommunikationen udvikler sig på borgerens præmisser.

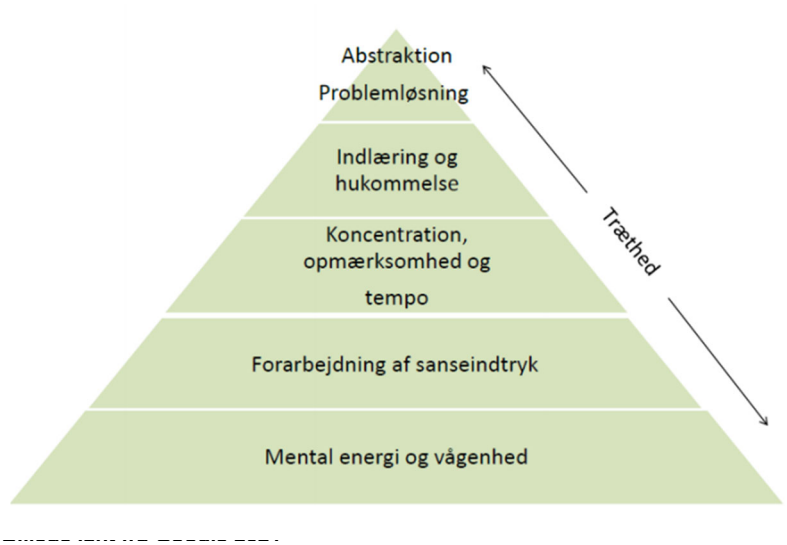
Vi griber den legende kommunikation, den gode spejling.
Kopiering af det, vi tænker, vi ved, at borgeren trives i.
Samværet, relationen, spejlingen og alliancen i intensivt nærvær. At rulle, dreje, hoppe, kravle, tromme, klappe, brug af lyd og lyde, sang, musik, grine og smile sammen.
Opmærksomhed. Al nærvær og kommunikation begynder med, at borgeren er klar over, at han/hun har din fulde opmærksomhed.
Kontakt. Forskellen mellem opmærksomhed og kontakt er, at opmærksomhed er en observation (jeg har set dig), mens en kontakt er en relation (der er noget mellem os). Nu gælder det om at bevare kontakten.
Imitationer. Gennem denne form for samvær er det muligt for nærværspersonen at afdække borgerens vigtigste sanser. Vi imiterer på forskelligvis på åndedræt, rytmer, lyde, berøring, bevægemønster og stereotyper.
Spejling. *Alt, du gør, skal være et svar, men du behøver ikke at besvare alt*. Den enkleste måde at besvare borgerens kommunikation på er ved spejling.
Ved at spejle borgerens bevægelser gælder her som ved imitationer, at borgeren føler sig set, anerkendt og accepteret. Disse følelser er en motivationsfaktor for den forsatte kommunikation.
Alt det der booster anderkendelse i krop og sjæl. At medarbejderen møder borgeren i borgerens niveau fysisk og kommunikativt. At borgeren oplever sig anerkendt for det unikke menneske, borgeren er.
At medvirke til lige netop det, som borgeren synes, er særligt interessant, spændende og underholdende.
At give legen fri og at tage aktiv del i den.
Vi formår at holde balancen, så affektsmitten er i niveau med borgerens uden at kamme over sådan, at borgeren kører op og mister sin balance. Afstemt arousal. Intenst nærvær.
Så borgeren fornemmer egen kontrol og ekspertise på egne kompetencer.
Samvær, kontakt, imitation og opmærksomhed medvirker til øget forståelse for det enkelte menneske på borgerens præmisser.
At møde borgeren der hvor borgeren er og tage afsættet der. Evnen til at kunne være stille og rolig sammen med borgeren og nysgerrigt afventende på, hvad der sker om lidt, er en nødvendighed i metoden, så vi giver borgeren muligheder i den sociale interaktion.

ASF og Sanseperception

Undersøgelser viser, at 70-95% af børn med ASF har en sensorisk modulationsforstyrrelse, hvor de har svært ved at tilpasse sig ændringer i omgivelserne. Enhver situation vil være stressende, hvis organismen ikke kan tilpasse sig den. Stressreaktioner opstår, når de normale homøostatiske reguleringsmekanismer i kroppen ikke slår til.
Sanseforstyrrelser er en central udfordring for mennesker med ASF, hvilket påvirker individets muligheder for at være til stede i eget liv. Nervesystemet kan på nogle punkter være særlig sensitivt over for visse stimuli, hvilket kan resultere i overstimulering og overbelastning, som kan føre til frustration og kaos.

For at afdække den enkeltes unikke måde at modtage og bearbejde sansestimuli på gavner det praksis, at alle borgere har en sanseprofil. Dette er et evidensbaseret redskab, som giver os en særlig viden og anbefalinger til, hvordan vi kan skabe optimal trivsel ved at indrette og tilpasse et givent miljø, så det matcher vedkommendes kognitive og sensoriske funktionsniveau. Borgerne kan fx være særlig følsom overfor lyde, lys eller berøring, hvilket kan afhjælpes på forskellige måder, så mulighederne for at være aktiv i eget liv øges.

Sanseprofilen afdækker, hvor borgeren befinder sig inden for de 4 typer:
Nedsat registrering (kræver meget stimuli)
Sensorisk følsom (kræver lidt stimuli)
Sansesøgende (er optaget af alt)
Sensorisk skyhed (fravælger stimuli)

Ud fra en analyse af testen vil den enkeltes adfærd oftest beskrives indenfor et underreagerende og/eller et overreagerende sansesystem. En sanseprofil tager afsæt i hverdagens gøremål med udgangspunkt i indtryk fra smag, lugt, syn, hørelse, føle- og berøringssansen, aktivitetsniveau samt bearbejdning af bevægelsesindtryk. Den tager afsæt i teori og viden om sanseintegrationsvanskeligheder. Det vil sige, nervesystemets evne til at modtage, bearbejde og danne meningsfulde helheder/sekvenser ud fra sensoriske data.
Sanseprofilen giver et her og nu billede af, hvordan en borger reagerer sansemæssigt i forhold til sin omverden. Profilen kan ændre sig gradvist i takt med at omgivelserne omformes.
Ved enten at kompensere eller arbejde på at forøge en evt. overfølsomhed for en bestemt sansepåvirkning eller ved at arbejde på at øge tolerancen ved at ændre, tilføje eller fjerne sansestimuli i forbindelse med planlægningen af en aktivitet. Oftest skal nervesystemet forholde sig til modsatrettede stimuli (eksempelvis en borger, der aktivt opsøger sensoriske stimuli, men som har en lav tolerance over for meget sansestimulering, og som derfor resulterer i udadrettet adfærd eller selvskade). Dette kræver en høj evne til modulation altså en høj evne til at kunne tilpasse og justere sanseindtrykkene, således at balancen opretholdes.

Vores sanser er konstant i brug og danner basis for kognitive processer herunder vores følelser, tanker og adfærd, hvilket hænger sammen og påvirker hinanden.
Ovenstående diagram er med til at illustrer det.

Taktilstimulering og træning

En win, win situation for borger og medarbejder.

Socialstyrelsen har udarbejdet nationale retningslinjer for forebyggelse af voldsomme episoder. Retningslinjerne indeholder vejledninger til forebyggelse, håndtering og læring af voldsomme episoder.

På Gefion dag og botilbud reflekteres over metodik, der kan understøtte de nationale retningslinjer.

I den forbindelse er tanken om styrket taktilstimulering og træning mellem borger og medarbejder kommet til veje. Grund metodikken er inspireret af metoden Intensive Interaction. En metode til relations opbygning mellem borger og medarbejder. En metodik der understøtter pædagogisk afstemthed og kommunikation med den anderledes hjerne. En metodik der bygger på anderkendelse af den gode spejling og giver mulighed for den gode leg, når borgeren er i god trivsel.

Metoden:
Igennem træning vænner borger og medarbejder sig til fysisk berøring i trygge situationer med grøn trivsel hos borgeren.
En øvelse der klæder medarbejderne på til at kunne foretage en akut fastholdelse indenfor begrebet ”indgreb i selvbestemmelsesretten”, når borgeren er under stress påvirkning og undervejs mod affekt.
En øvelse der klæder medarbejderen på til at kunne foretage en omsorgsfuld og skånsom mindsteindgriben i selvbestemmelsesretten.

Borgerne sætter pris på nærvær og samvær at blive holdt i hånd under gåtur.
For nogle borgere er taktilstimulering ikke nødvendigvis kærkomment, og alligevel observerer vi borgere, der ønsker fysisk nærvær for blandt andet at kunne dæmpe sin angst.

Igennem stimuli, berøring af muskel- og ledsansen, med tryk, kram og massage påvirkes den proprioceptive sans, der samordner alle andre sanseindtryk og skaber ro i kroppen hos borgeren og hjælper hjernen til at finde vej ud af stresssituationen. Stimuleringen udløser oxcytocin og i nogle tilfælde dopamin.

Når vi går hånd i hånd, når vi danser og leger, anvender medarbejderen sin berøring som træning med borgeren og til en tilvænning til trygt at kunne holde om borgerens håndled, arme og skulderparti.
Igennem leg trænes assesment med borgerens velvillige deltagelse.

Når der opstår en voldsom episode, og en mindsteindgriben skal ske skånsomt og omsorgsfuldt, er det ikke fremmed for borgeren at blive berørt.
Medarbejderen har øvet berøring og stimulering af borgeren på en af borgerens gode dag.

Vores erfaringer viser os, at borgeren i træningen vænner sig til den taktile stimuli og f.eks. selv anmoder om stimulering ved konkret at holde armene strakt ud foran sig. Et eksempel fra den ikke konfronterende tilgang Low Arousel og Studio 3 metodikken; borgeren støttes af to medarbejdere, disse holder skånsomt om begge borgerens håndled, og borgeren støttes under armhulen af medarbejdernes anden arm (side by side). Her vil borgeren ofte have tendens til enten selv at løfte benene op fra gulvet, så der opstår en bærende situation, og man dermed kan sætte borgeren ned, eller vi observerer, at borgeren i fastholdelsesøjeblikket selv sætter sig ned.

Herefter vil affekten minimeres, og borgeren kan forsætte tilbage i sin struktur.
Vi har valgt at kalde metoden før-forebyggelse, da der er tale om bevidst træning sammen med borgeren.
Vi har vægtet etik og borgerens integritet i forhold til metodikken og tænker den som en værdig metodik, der kan medvirke til at gøre voldsomme episoder mindre voldsomme.

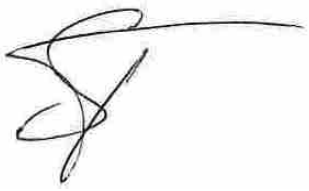
Mindset på Gefion

Hvem er vi mennesker, der kalder mennesker forstyrrede?
Blot fordi, vi mennesker ikke forstår!
At mennesker ikke forstår!
At mennesker der er anderledes ikke forstår!

På Dag- og botilbud Gefion, forstår vi.
At i dag også er en god dag!

Introduktion.

Du har nu læst og er nu blevet introduceret til Gefionmetodikken. Metodik er dynamik. Ingenting står stille og ingenting står alene. Alting forandres. Forandring sker ved at lytte, iagttage, lære og forandre. Metodikker er i proces. Det gælder også Gefions metodik. Vi lytter, opfatter og lærer nyt hele tiden. Metodikken er en værktøjskasse til dagligdagens brug for medarbejdere på Dag- og Botilbud Gefion. Alle er velkomne til at lade sig inspirere og låne i Gefions værktøjskasse.

Søren Taarnberg
Stedfortræder og pædagogisk leder
April 2021

Lesley Ison
Pædagogisk konsulent
April 2021

Litteraturliste

- Andersen, I.V., Lauritzen, G.Q, Stokholm, G. (2010) Ergoterapi og børn- udvikling aktivitet og deltagelse. Forlaget Munksgård. 2.udgave. 1.oplag. (kap.3,10,11).
- Ankerstrøm (2013) Atypisk sensorisk adfærd hos børn med autisme. Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift. Forlaget Skolepsykologi. (tilføjes her - flyttet fra længere ned)
- Björk-Åkesson, E. Rydeman, B. & Zachrisson, G. (2004) Fælles problemløsning – en metode til implementering af kommunikationshjælpemidler. Hjælpemiddelinstituttet Forlaget
- Bogdashina, O. (2010). Autism and the Edges of the known world – Sensitivities, Language and Constructed Reality. Jessica Kingsley Publishers
- Bøttcher & Dammejer (2010). Handicappsykologi: En grundbog om arbejdet med mennesker med funktionsnedsættelser. Samfundslitteratur. 1. Udgave. (Kap. 1, 11)
- Dewart, H. & Summers (1995). The Pragmatics Profile of Everyday Communication Skills in Children, NFER-Nelson. Oversat af TAVS Gruppen: Pragmatisk Profil
- Dunn, W. (2002). Sensory Profile. Psych.Corp, Pearson
- Dunn, W. (2012). Lev Sanseligt – Kend dit sansemønster. Dansk Psykologisk Forlag. 1.udgave, 1.oplag.
- Fish, R. (2021). The reflective journey: A practitioner's guide to the low arousal approach: By Andrew McDonnell, Peterborough, studio 3, 2019,
- Frith, U. (2008) Autisme og Aspergers syndrom. Dansk Psykologisk Forlag
- Guldbrandsen, L.M. (red.) (2009) Opvækst og psykisk udvikling – Grundbog i udviklingspsykologiske teorier og perspektiver. Akademisk Forlag. 1.udgave, 1.oplag (kap.2)
- Hart, S. (2006) Hjerne, Samhørighed, Personlighed- Introduktion til Neuroaffektiv Udvikling. Hans Reitzels Forlag. 1.udgave. 1.oplag
- Hejlskov Elvén, B. (2013). Problemskabende adfærd ved udviklingsforstyrrelser eller udviklingshæmning. 1. udgave. 4.oplag
- Hejlskov Elvén, B. (2018). Kort & Godt om Konflikter & Low arousal. Dansk psykologisk forlag. 1. udgave. 2 oplæg 2021

- Hejlskov Elven, B. (2020). Kort & Godt om Pædagogisk Etik. Dansk psykologisk forlag. 1. udgave
- Hewert, D., Firth.G., Barber, M. & Harrison, T. (2012). The Intensive Interaction Handbook. Sage publications Ltd, Oversat af Andersen, D. (2015).CDR- Forlag APS. (tilføjes her – skal flyttes fra længere ned)
- ICD.11- International Classification of Diagnosis 11th Edition. https://icd.who.int/en
- Light, J.C., et al. (2003). Communicative competence for individuals who use AAC: from research to effective practice. Baltimore, Brookes Pub. Co. (Kap.1)
- Lazarus, R. (2007) Stress og følelser – en ny syntese. Akademisk forlag.1.udgave, 2.oplag (kap. 2,3,5)
- Lorentzen, P. (2007). Fra Tilskuer til deltager. Samspil og kommunikation med voksne udviklingshæmmede. Ålborg Materialecentret.
- Mennesker med komplekse kommunikations behov: en analyse af tilbud og barrierer for indsatsen på området. Kbh. Socialministeriet. (2013)
- McDonnell, A. A. (2011). Managing aggressive behaviour in care settings: Understanding and applying low arousal approaches. John Wiley & Sons.
- Miller, L. (2006) Sensational Kids – hope and help for children with Sensory Processing Disorder. Penguin books.
- Diagnostic and Stastical Manual of Mental Disorders. (2013) Fifth Edition (DSM-5). American Psychiatric Association. (299.00) (F84.0)

Tidsskrifter & Artikler

- Ankerstrøm (2013) Atypisk sensorisk adfærd hos børn med autisme. Pædagogisk Psykologisk Tidskrift. Forlaget Skolepsykologi.
- Metner, L.& Storgård, P. (2007) Mestring og Mestringsstrategier. Udgivet på www.KRAP.nu

Kildehenvisning

- Bo Hejlskov Elvén
  Leg. Psykolog / Autoriseret psykolog / Lic. EuroPsy psychologist
  https://hejlskov.se

- Andy McDonnell
  BSc., MSc., PhD. Consultant Clinical Psychologist to and Director of Studio III Clinical Services; Director, clinical consultant and Team Leader to Studio III Training; formerly Clinical Psychologist to Monyhull Hospital Birmingham. Andrew has particular interest in the design of community settings for people who challenge. He has extensive experience of working with service users with a learning disability and/or an ASD who self harm.
  https://www.studio3.org

- Søren Kirkegaard
  Dansk filosof 1813-1855
  Søren Aabye Kierkegaard var en dansk teolog og filosof. Kierkegaard regnes ofte som den største danske filosof og som grundlægger af eksistentiel filosofi og en af de vigtigste åndelige filosoffer i moderne tid. Han skrev både om teologi, metafysik, etik, psykologi og pædagogik

- Olga Bogdashina
  MA I Autism, PhD Linguistics
  Autism and the Edges of the known world
  Sensitivities, language and constructed reality

- Ditte Rosen
  Intensive Interaction Denmark